

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Finska superkvinnor skapar svängrum i plattfeministiskt förebildsträsk

Österlund, Mia

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 04/12/2022

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Österlund, M. (2022). Finska superkvinnor skapar svängrum i plattfeministiskt förebildsträsk: [Leena Virtanen & Sanna Pelliccioni *Suomen supernaisia*]. *Hufvudstadsbladet*. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022122072726>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Går det att skapa svängrum i superkvinnoböcker?

Finns det svängrum i den vid det här laget rätt så påfrestande superkvinnogenren? Allt fick sitt startskott 2016 med italienska **Elena Favilli** och **Francesca Cavallos** *Sagor för rebellflickor*. Boken är en av de snabbast och digrast gräsrotsfinansierade böckerna i världen. I dagsläget översatt till 47 språk och illustrerad av en brokig skara illustratörer. Serien spjärnar emot förturen män haft i historien. Den introducerar svarta, queera eller funktionshindrade bland de kvinnor som gjort stora saker. Lärobok light i feministisk (ut)bildning har den kallats. Den består av hundra kortbiografier av kvinnor från förr och nu, allt i avsikt att erbjuda bemäktigande rollmodeller. **Marie Curie, Frida Kahlo, Rosa Parks, Michelle Obama, Malala Yousafzai**, de välkända namnen är många. Ordet ”första” överanvänds påtagligt, men att vara den som upprätthåller något intresserar inte. Perspektivet är transnationellt: kvinnor från olika kontinenter förs samman i ett globalt narrativ om lyckad kvinnokamp och flickaktivism. Men i Turkiet förbjöds boken 2019. Att den riktar sig till barn innebär att som tonas ner, annat skruvas upp. Ur min digra läsning av superkvinnoböcker minns jag särskilt Moder Theresa som homofob och hur Virginia Woolfs självmord mörkas.

Funkar feministiskt pepp för barn?

Biografier för barn är en slitstark genre, den bara ökar i popularitet. Superkvinnogenren har spritt sig som en löpeld. Den är ett feministiskt återtagande (reclaiming) av kvinnor ur historiens dammvrår och dunkel. Eller så dammigt har det inte alltid hunnit bli, litteraturforskare **Sara Danius** porträtterats ju. Hon står som flicka klädd i rosa som ett mänskligt X och hindrar förövare att ta sig in i hennes barndomshem, en minnesvärd bild, men bara en glimt av Danius värv. Viljan bakom genren är god, men uppföljarna riskerar utarma konceptet. Att atomistiskt lyfta kvinnor och ställa dem sida vid sida lite oberoende av vad de gjort har lett till kritik. Kan böckerna i sin välvilja och feministiska pepp vara kontraproduktiva? Jag kan tycka att de har för stark smak av Kvinnor kan. Böckerna kan bli som nordisk Pippi-feminism, där starka framåt-flickor överskuggar andra sätt att vara flicka. Tvånget att vara stark blir en börda istället för den befrielse det var tänkt som.

Poetiska konstnärsporträtt i helfigur

Också härhemma har genren utlöpare. Främst i **Leena Virtanen** och **Sanna Pellicionis** bilderbokserie Suomen supernaisia (Finlands superkvinnor) som porträtterat **Minna Canth, Eeva Kilpi, Ellen Thesleff** och **Fredrika Runeberg**. Boken om Thesleff utkom samtidigt

som biografin om henne, medan boken om Fredrika innehåller både kakrecept och kritiska slängar. I höst är de aktuella med *Paraske! Runolaulaja Larin Parasken ilot, surut ja säkenöivät säkeet* (Paraske! Runosångare Laris Paraskes glädjeämnen, sorger och glimrande verser), om runosågaren verksam i Ingermanland i gränstrakten mellan ryskt och finskt. Hon är en portalfigur i finsk folkdiktning, känd som minneskonstnär, med hela 32 000 memorerade verser. Albert Edelfeldt och Eero Järnefelt porträtterade henne och hon gjorde succé i salongerna. Hon är en av få kvinnor som står staty, i Tölö. Bokens skira valörer framkallar ett poetiskt berättargrepp. Hur kvinnors sång om sorger och glädjeämnen förenat dem illustreras av en mångfärgad slinga som löper över baksidan. Också traktens lokalkultur är fint fångad i tygmönster och slår an en pockande ton, helt i samklang med Paraskes kväden.

Intellektuellt sökande i bilderboksformat

Varför Virtanen och Pelliccioni lyckas så bra är för att varje kvinna ägnas en helgjuten bok, i minsta detalj välresearchad. Pelliccioni har rentav skapat ett helt eget typsnitt för serien. De ger konstnärlig udd åt frågan om vad en superkvinna är då de undersöker hur ett skapande kvinnoliv kan se ut. De synliggör inga rollmodeller, de beskriver ett intellektuellt sökande. Serien har inte översatts till andra språk. Om omvärlden får nys om hur finsk bilderbok blåser liv i genren, genom att ge den intellektuell spänst bortom brasklappar om kvinnors stordåd och visar konstnärskvinnor i helfigur – med motgångar och kompromisser, med stunder av kontemplation och epifanier, kanske fuldans– då skulle genren få vingar.